

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Ochrana obyvatelstva ve městě Ústí nad Orlicí

Andrea Krčmářová

**Bakalářská práce
2016**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea Krčmářová**
Osobní číslo: **E13230**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Ochrana obyvatelstva ve městě Ústí nad Orlicí**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V bakalářské práci bude nejprve obecně pojednáno o ochraně obyvatelstva, jejím významu, formách a způsobech zajištění. Cílem bakalářské práce bude popsání a zhodnocení zajišťování ochrany obyvatelstva na území města Ústí nad Orlicí, včetně vyhodnocení mimořádných událostí, ke kterým na území města došlo v posledních letech.

Osnova:

- Obecný popis ochrany obyvatelstva.
- Charakteristika území města Ústí nad Orlicí.
- Ochrana obyvatelstva ve městě Ústí nad Orlicí.
- Analýza mimořádných událostí ve městě Ústí nad Orlicí.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ADAMEC, V. a kol. Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. 131 s. ISBN 978-80-7385-118-7.

PACINDA, Š., PIVOVARNÍK, J. Kolektivní ochrana obyvatelstva. 1. vyd. Praha: MV - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. 118 s. ISBN 978-80-86640-67-9.

PROCHÁZKOVÁ, D. Bezpečnost, krizové řízení a udržitelný rozvoj. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. 248 s. ISBN 978-80-86723-97-6.

ŠILHÁNEK, B., DVOŘÁK, J. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. 1. vyd. Praha: MV Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. 176 s. ISBN 80-86640-12-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce: 29. září 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: 29. dubna 2016

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana KRAFTOVÁ, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 18. 4. 2016

Andrea Krčmářová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Zdeňku Matějovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Mé díky patří také Ing. Josefu Nykodýmovi, pracovníkovi na Útvaru krizového řízení v Ústí nad Orlicí, za poskytnuté informace a materiály nápomocné k vypracování mé práce.

ANOTACE

V bakalářské práci je nejprve obecně pojednáno o ochraně obyvatelstva, jejím významu, formách a způsobech zajištění. Dále je popsáno město Ústí nad Orlicí z hlediska fyzicko-geografické a socioekonomické charakteristiky. Cílem bakalářské práce je popsání a zhodnocení zajišťování ochrany obyvatelstva na území města Ústí nad Orlicí, včetně vyhodnocení mimořádných událostí, ke kterým na území města došlo v posledních letech.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ochrana obyvatelstva, krizové řízení, mimořádné události, město Ústí nad Orlicí, integrovaný záchranný systém

TITLE

Protection of population in the city Ústí nad Orlicí

ANNOTATION

The bachelor thesis is generally first discussed the protection of the population, its significance, forms and methods of hedging. Further described is a city of Ústí nad Orlicí in terms of physical geography and socioeconomic characteristics. The aim of the thesis is to describe and evaluate ensuring protection of the population in the town of Usti nad Orlicí, including evaluation of the extraordinary events that occurred in the city in recent years.

KEYWORDS

Protection of population, crisis management, extraordinary event, town Ústí nad Orlicí, integrated rescue system

OBSAH

ÚVOD	- 10 -
1 OCHRANA OBYVATELSTVA	- 12 -
1.1 BEZPEČNOST	- 12 -
1.2 ZÁKLADNÍ POJMY SOUVISEJÍCÍ S OCHRANOU OBYVATELSTVA.....	- 13 -
1.3 ÚKOLY OCHRANY OBYVATELSTVA.....	- 14 -
1.4 LEGISLATIVNÍ RÁMEC OCHRANY OBYVATELSTVA	- 16 -
1.5 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA.....	- 17 -
1.6 POKYNY PRO OBYVATELE A ORGÁNY OBCE.....	- 18 -
1.6.1 Doporučení pro obyvatele obce.....	- 18 -
1.6.2 Pokyny pro orgány obce v souvislosti s MÚ.....	- 19 -
1.6.3 Pokyny pro orgány obce v souvislosti s krizovými situacemi	- 20 -
2 CHARAKTERISTIKA MĚSTA ÚSTÍ NAD ORLICÍ.....	- 21 -
2.1 HISTORIE MĚSTA	- 21 -
2.2 MĚSTSKÉ ČÁSTI ÚSTÍ NAD ORLICÍ.....	- 22 -
2.3 FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA	- 23 -
2.3.1 Poloha.....	- 23 -
2.3.2 Rozloha.....	- 23 -
2.3.3 Vodstvo	- 24 -
2.4 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA	- 24 -
2.4.1 Obyvatelstvo.....	- 24 -
2.4.2 Pohyb obyvatelstva.....	- 24 -
2.4.3 Nezaměstnanost.....	- 25 -
2.5 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA	- 26 -
2.6 SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA	- 27 -
2.7 PRŮMYSL	- 28 -
3 OCHRANA OBYVATELSTVA VE MĚSTĚ ÚSTÍ NAD ORLICÍ.....	- 29 -
3.1 ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	- 29 -
3.1.1 Útvar krizového řízení.....	- 29 -
3.1.2 Krizové a havarijní orgány města.....	- 29 -
3.2 ÚKOLY OCHRANY OBYVATELSTVA.....	- 30 -
3.2.1 Varování a vyzoomění	- 30 -
3.2.2 Evakuace.....	- 31 -
3.2.3 Ukrytí.....	- 33 -
3.3 ZÁKLADNÍ SLOŽKY IZS	- 33 -
3.3.1 Policie ČR.....	- 33 -
3.3.2 HZS ČR.....	- 34 -
3.3.3 Zdravotnická záchranná služba.....	- 34 -
3.3.4 Jednotky požární ochrany	- 35 -
3.4 VYBRANÉ OSTATNÍ SLOŽKY IZS.....	- 35 -
3.4.1 Městská policie.....	- 35 -
3.4.2 Oblastní spolek Českého červeného kříže	- 36 -
4 ANALÝZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ.....	- 37 -
4.1 VÝVOJ TRESTNÝCH ČINŮ (DÁLE JEN TČ).....	- 37 -
4.2 ZÁSAHY HZS A JPO	- 38 -
4.3 DOPRAVNÍ NEHODY	- 39 -
4.4 POVODNĚ.....	- 40 -
5 NÁVRHY A DOPORUČENÍ	- 42 -
ZÁVĚR.....	- 44 -
POUŽITÁ LITERATURA.....	- 47 -

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel	- 24 -
Tabulka 2: Pohyb obyvatelstva.....	- 25 -
Tabulka 3: Vývoj nezaměstnanosti.....	- 26 -
Tabulka 4: Vývoj kriminality	- 38 -
Tabulka 5: Výjezdy hasičů	- 39 -
Tabulka 6: Dopravní nehody podle příčiny.....	- 40 -

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Bezpečnostní systém ČR.....	- 12 -
Obrázek 2: Tvar varovného signálu	- 14 -
Obrázek 3: Základní právní rámec.....	- 16 -
Obrázek 4: Okres Ústí nad Orlicí	- 23 -
Obrázek 5: Ulice Královehradecká při povodních 1997.....	- 41 -

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
MÚ	Mimořádná událost
IZS	Integrovaný záchranný systém
HZS	Hasičský záchranný sbor
KS	Krizová situace
CO	Civilní obrana
PO	Právnícká osoba
FO	Fyzická osoba
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
ES	Evakuační středisko
ZZS	Zdravotnická záchranná služba
JPO	Jednotky požární ochrany
Pk	Pardubický kraj
KOPIS	Krajské operační středisko
KZOS	Krajské zdravotnické operační středisko
TČ	Trestný čin
ORP	Obec s rozšířenou působností

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je ochrana obyvatelstva. Dennodenně se s touto problematikou setkáváme a i přesto spousta lidí neví, co si pod tímto pojmem představit. Nebezpečí nevymizela, naopak se objevují stále nová a nová, jsou zrádnější a rychle se šíří. V dnešním globalizovaném světě se nesmí žádná nebezpečí podceňovat.

V životě člověka mohou nastat různé mimořádné události, které mohou ohrozit jeho život, zdraví a také mohou způsobit velké materiální škody. Ke zmírnění následků těchto událostí přispívají organizační a legislativní opatření, která přijímá stát. Účinně pomohou ke zmírnění následků těchto událostí také samotní občané. Proto je důležité znát možná nebezpečí a chování při vzniku těchto událostí.

V bakalářské práci je nejprve pojednáno obecně o ochraně obyvatelstva a bezpečnosti. Jsou zde vysvětleny základní pojmy související s touto problematikou. Dále jsou popsány úkoly ochrany obyvatelstva, mezi které patří varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití. Je zde popsán základní právní rámec zabývající se ochranou obyvatelstva, stručná historie ochrany obyvatelstva a základní pokyny pro občany a obce při mimořádných událostech a krizových stavech.

V další kapitole je podrobněji popsáno území města Ústí nad Orlicí. V části fyzicko-geografická charakteristika je popsáno vodstvo, poloha a rozloha města a v části socioekonomická charakteristika vývoj počtu obyvatel, přirozený a mechanický pohyb obyvatelstva a nezaměstnanost. Na konci kapitoly je stručně pojednáno o sociální a dopravní infrastruktuře a průmyslu.

Třetí kapitola se zabývá ochranou obyvatelstva ve městě Ústí nad Orlicí. Jsou zde popsány orgány krizového řízení. Dále úkoly ochrany obyvatelstva, tedy jak ve městě probíhá varování a vyrozumění obyvatelstva, jeho evakuace a ukrytí. Na konci této kapitoly jsou uvedeny a stručně popsány základní a vybrané ostatní složky integrovaného záchranného systému.

Součástí práce je také analýza mimořádných událostí, které se na území udály v posledních letech. Je zde zahrnuta analýza trestné činnosti, výjezdy hasičů, dopravní nehody a povodně, které jsou podle analýzy rizik nejpravděpodobnější událostí, ke které může na území města dojít.

V poslední kapitole jsou mé návrhy a doporučení v oblasti ochrany obyvatelstva na území města. Cílem bakalářské práce je popsání a zhodnocení zajišťování ochrany obyvatelstva na

území města Ústí nad Orlicí, včetně vyhodnocení mimořádných událostí, ke kterým na území města došlo v posledních letech.

V rámci řešení této práce jsou formulovány dvě výzkumné otázky. První: *V jakém stavu je systém varování a vyrozumění v Ústí nad Orlicí?* Druhá otázka je zaměřena na vývoj kriminality ve městě Ústí nad Orlicí, a to: *Jak se vyvíjel počet trestných činů na území města Ústí nad Orlicí za posledních pět let?*

1 OCHRANA OBYVATELSTVA

1.1 Bezpečnost

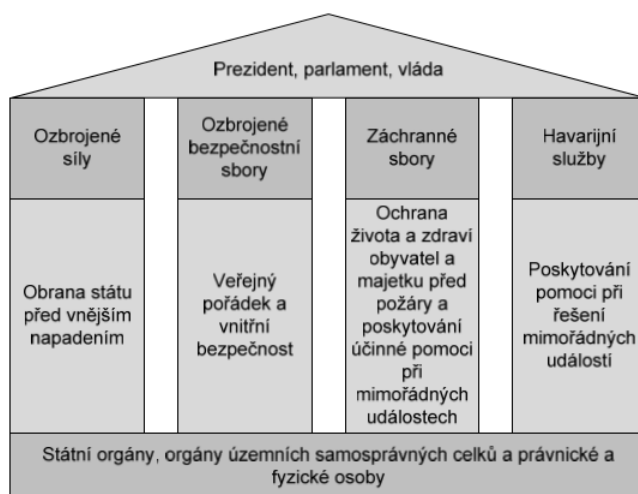
Bezpečnost je soubor opatření a činností k zajištění bezpečí a udržitelného rozvoje chráněných zájmů. Zahrnuje opatření a činnosti k ochraně aktiv i k funkčnosti a spolehlivosti infrastruktur a technologií. [16]

Bezpečnost je možné rozdělit na vnější, což znamená míra neexistence nebo eliminace vnější hrozeb jako např. obrana státu, a vnitřní, která je zaměřena na eliminaci vnitřních hrozeb, a to migraci, terorismus či odolnost proti kriminalitě. [5]

Základní funkcí státu je zajištění bezpečnosti občanů. Bezpečnost je chápána jako zajištění svrchovanosti, územní celistvosti České republiky (dále jen ČR), a také demokratického právního státu a ochrana života, zdraví a majetkových hodnot. Bezpečnost ČR zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. [17]

Ochranu obyvatelstva je možné vnímat jako jeden ze základních pilířů systému bezpečnosti ČR. Bezpečnostní systém ČR (viz obrázek 1) je propojením politické, vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, hospodářské, finanční, legislativní, právní a sociální. Struktura zahrnuje prezidenta republiky, Parlament ČR, Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady, krajské a obecní úřady, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby. [2]

Obrázek 1: Bezpečnostní systém ČR

Zdroj: [11]

1.2 Základní pojmy související s ochranou obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva lze vysvětlit jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva, ale také jako soubor činností odpovědných orgánů veřejné správy, právnických osob (dále jen PO) a podnikajících fyzických osob (dále jen FO) a občanů, které vedou k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí. [11]

Mimořádná událost (dále jen MÚ)

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka nebo přírodními zdroji a také havárie ohrožující život a zdraví lidí, majetek či životní prostředí. Tyto události vyžadují provedení likvidačních a záchranných prací. [14]

Krizová situace (dále jen KS)

Situace, při které nestačí bezpečí ohrožující důležité hodnoty, statky a zájmy odstranit běžnými opatřeními, která jsou prováděna orgány veřejné moci a bezpečnostními složkami, ale je třeba použít nestandardní zdroje a prostředky ke zvládnutí situace. Je nutno vyhlásit krizový stav (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav). [16]

Integrovaný záchranný systém (dále jen IZS)

System vazeb, které zabezpečují koordinovaný postup záchranných a jiných služeb, orgány státní správy a samosprávy, právnických a fyzických osob při likvidaci havárií. Cílem IZS je využitím sil a prostředků záchrana lidských životů, hmotných a duchovních statků a snižování následků při mimořádných událostech. [21]

Věcná pomoc

Poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje či starosty obce. Věcná pomoc může být poskytnuta i dobrovolně bez výzvy, avšak se souhlasem velitele zásahu, hejtmana kraje či starosty obce. [30]

Osobní pomoc

Činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací nebo při cvičení, která je poskytnuta dobrovolně nebo na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje či starosty obce. [30]

Krizové řízení

Řízení, jehož cílem je zvládnutí krizových situací v rámci působnosti orgánu krizového řízení a plnění opatření uložených vyššími orgány krizového řízení. Krizové řízení je nedílnou součástí řízení státu, organizace či jiné situace, které mají zájem na svém rozvoji. [16]

Hrozba

Fenomén, který má potenciaální schopnost poškodit chráněné zájmy objektu. Hrozba je definována také jako síla, událost nebo osoba, která má nežádoucí vliv na bezpečnost nebo může způsobit škodu. [5]

Riziko

Riziko vyjadřuje určitou budoucí nežádoucí situaci. Může být definováno jako pravděpodobnost škody, velikost škody či odchylka chráněnému aktivu. [5]

1.3 Úkoly ochrany obyvatelstva

Varování

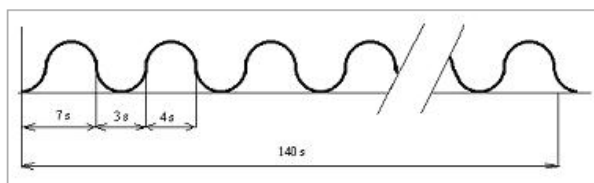
„Varování obyvatelstva je souhrnem organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání varovné informace o hrozící nebo již vzniklé MÚ vyžadující realizaci opatření na ochranu života a zdraví obyvatelstva a majetku.“ [23]

Varování obyvatelstva je úkolem státu, který zastupuje HZS ČR, obce a provozovatelé jaderně energetických zařízení, zaměstnavatelé vůči zaměstnancům, vedení škol vůči studentům, správy úřadů, nemocnic a obdobných zařízení vůči klientům. [5]

V ČR je varování zajišťováno přes jednotný systém varování a vyznění (dále jen JSVV). Tento systém je provozován Generálním ředitelstvím HZS ČR. Skládá se ze dvou částí, a to systému selektivního rádiového návěštění a koncových prvků varování. [1]

Základní způsob varování obyvatelstva je vyhlášení varovného signálu „všeobecná výstraha“, který je charakterizován kolísavým tónem v délce 140 s. Motor rotační sirény je po tuto dobu opakovaně po dobu 4 s zapínán a 3 s vypínán. [5]

Obrázek 2: Tvar varovného signálu

Zdroj: [16]

Každou první středu v měsíci, vždy ve 12 hodin je zkouška provozuschopnosti sirén. Ověření probíhá akustickou zkouškou koncových prvků varování zkušebním nepřerušovaným tónem po dobu 140 s. [23]

Vyrozumění

„Vyrozumění je komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání informace o hrozící nebo již vzniklé MÚ složkám IZS, orgánům územní samosprávy a státní správy, PO a podnikajícím FO podle havarijních nebo krizových plánů.“ [5]

Pro vyrozumění lze využít z velkého množství komunikačních prostředků jako např. pevné telefonní spojení, telefonní spojení v mobilních sítích, rádiových spojení v sítích složek IZS, sirén pro svolání jednotek požární ochrany atd. [5]

Pro svolání jednotek požární ochrany dobrovolných hasičů je určen signál „požární poplach“. Tento signál trvá 60 s. [5]

Evakuace

Evakuace obyvatelstva je souhrnem opatření zabezpečujících přemístění osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků v daném pořadí priority z ohroženého prostoru na jiné území. [14]

Z hlediska doby trvání dělíme evakuaci na krátkodobou a dlouhodobou. Krátkodobá evakuace nastává v případě, kdy ohrožení nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova a nepřipravuje se žádné náhradní ubytování. Zatímco dlouhodobá vyžaduje více než 24 hodinový pobyt mimo domov. [14]

Dále evakuaci dělíme podle způsobu realizace na řízenou a samovolnou. Řízená znamená, že je ovlivněna zodpovědnými orgány a samovolná závisí pouze na obyvatelstvu, které jedná dle vlastního uvážení. [5]

Ukrytí

Ukrytím rozumíme opatření, sloužící k ochraně obyvatelstva proti účinkům a následkům velkých provozních havárií nebo proti účinkům zbraní hromadného ničení. Ukrytí je zabezpečováno v podzemních či nadzemních částech budovy, dále v jiných vhodných prostorech upravovaných s využitím materiálů z místních zdrojů na improvizované úkryty a ve stálých úkrytech. [14]

Stálý úkryt je trvalý ochranný prostor v podzemní části staveb nebo samostatně stojící stavby, které byly vybudovány k ukrytí obyvatelstva. Mezi tyto typy úkrytů patří stálé tlakové neodolné úkryty, stálé tlakové odolné úkryty, ochranné systémy podzemních dopravních staveb či ochranný systém metra a další typy. [14,5]

Improvizovaným úkrytem se rozumí vybraný vyhovující prostor ve vhodných částech bytů, obytných domů, provozních a výrobních objektů, které jsou upravovány PO a FO pro jejich ochranu a také ochranu zaměstnanců před účinky MÚ. [5]

Nouzové přežití

Nouzové přežití je zaměřené hlavně na opatření k nouzovému ubytování, zásobování potravinami, pitnou vodou a energiemi. Tato opatření musí být zajišťována po tak dlouhou dobu, po kterou to situace postiženého obyvatelstva bude vyžadovat k zachování jejich základních potřeb, zdraví a života. [1]

1.4 Legislativní rámec ochrany obyvatelstva

Problematikou ochrany obyvatelstva se zabývá několik zákonů. Na následujícím obrázku je možné vidět základní zákony.

Obrázek 3: Základní právní rámec

Zdroj: [11]

Zákon č. 59/2006 Sb. – „Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v

souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).“ [27]

Zákon č. 18/1997 Sb. – „*Zákon o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.*“ [26]

Zákon č. 254/2001 Sb. – „*Zákon o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).*“ [33]

Zákon č. 239/2000 Sb. – „*Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.*“ [30]

Zákon č. 240/2000 Sb. – „*Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).*“ [31]

Zákon č. 241/2000 Sb. – „*Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.*“ [32]

Zákon č. 222/1999 Sb. – „*Zákon o zajišťování obrany České republiky.*“ [29]

Zákon č. 133/1985 Sb. – „*Zákon České národní rady o požární ochraně.*“ [28]

1.5 Historie ochrany obyvatelstva

Dřív se lidé bránili intuitivně jako ochrana jednotlivce a rodu. Časem s vývojem organizace společnosti vznikaly snahy o organizovanou skupinovou ochranu. V 1. pol. 19. stol. se města o ochranu proti požárům starala cestou cechů, které k hašení vytvářely z tovaryšů. Velmi frekventovanou hrozbou ve městech byly hlavně požáry. Dlouhodobou historií mají tudíž jako ochrana proti požárům hasičské sbory. První profesionální hasičský sbor byl založen roku 1853 v Praze. Sbory dobrovolných hasičů začaly vznikat v 2. pol. 19. stol. [5]

V roce 1863 byl pro pomoc raněným založen Mezinárodní výbor Červeného kříže. V následujícím roce byla podepsána první Ženevská úmluva o zacházení s raněnými vojáky. [5]

Ústředí obrany obyvatelstva a jeho místní výbory vznikly z podnětu ministerstva národní obrany v roce 1929. Svoji činnost však zahájilo až v roce 1930. Ústředí nepůsobilo dlouho. V roce 1935 ukončilo svoji činnost schválením zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům. Ten samý rok vznikla organizace Civilní protiletecké ochrany (CPO) a do roku 1938 představovala historickou etapu existence ochrany obyvatelstva v demokratických

podmínkách. Zabezpečováním ochrany obyvatelstva bylo v této době pověřeno ministerstvo vnitra. [21]

Období 1945-1948 se vyznačovalo likvidací všeho, co souviselo s protiletdeckou ochranou. Za tuto likvidaci bylo zodpovědné tehdejší ministerstvo vnitra. Roky 1948-1951 jsou charakteristické jejím znovuvybudováním. [21]

Vznikem civilní obrany (dále CO) se vyznačuje období 1951-1957. V těchto letech probíhalo hlavně její budování na bázi státní správy a výrobní sféry. CO spadala do působnosti ministerstva vnitra. CO se zaměřovala na ochranu proti konvenčním zbraním v případě ozbrojeného konfliktu. [5]

Rozmezí let 1958-1975 bylo charakteristické plněním úkolů a opatření CO, které byly spojeny s ochranou obyvatelstva a národním hospodářstvím proti použití zbraní hromadného ničení. V průběhu 50. a 60. let probíhala výstavba úkrytů. Vznik Československé federace v roce 1968 vynutil změny ve sféře centrálního řízení CO. [21]

V roce 1976 byla CO převedena do působnosti ministerstva obrany. V 80. letech se uvažovalo o úloze CO při přírodních a antropogenních katastrofách v období míru. Chyběl k tomu však zásadní legislativní dokument. [5]

Transformace CO byla zahájena v roce 1990. Cílem bylo vytvořit nový moderní systém ochrany obyvatelstva odpovídajících Ženevským úmluvám. Byl zaveden pojem civilní ochrana v roce 1992 a plně nahradil pojem CO. Byl zaveden nový ústavní zákon o bezpečnosti, který odpovídal na otázky týkajících se bezpečnosti státu. Úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva poté stanovily tzv. krizové zákony, které byly přijaty v roce 2000. Rok poté byla civilní ochrana převedena do působnosti ministerstva vnitra. Dalšími významnými dokumenty v oblasti ochrany obyvatelstva jsou Koncepce ochrany obyvatelstva a Bezpečnostní strategie ČR. [15]

1.6 Pokyny pro obyvatele a orgány obce

1.6.1 Doporučení pro obyvatele obce

V případě, kdy nastane MU, je občan obce povinen tuto událost ohlásit a vyžádat pomoc složek IZS. K tomu se využívá linka tísňového volání, která funguje nepřetržitě a je bezplatná. V ČR jsou pro tísňová volání vyhrazena tato čísla [3]:

- 150 – Hasičský záchranný sbor ČR (dále jen HZS ČR)
- 155 – Zdravotnická záchranná služba

- 158 – Policie ČR
- 156 – Městská policie
- 112 – Jednotné evropské číslo tísňového volání

Obyvatelstvo je v případě hrozby nebo vzniku MU varováno prostřednictvím varovného signálu všeobecná výstraha nebo požární poplach. Pokud zazní siréna a nejedná se o povodeň či zemětřesení, jsou obyvatelé obce povinni se ukryt v nejbližší budově, zavřít všechna okna a dveře a zapnout televizi či rádio ke zjištění informací.[3]

Pokud je nařízena evakuace obyvatelstva, je nutné dodržovat doporučené zásady pro opuštění bytu, vzít evakuační zavazadlo a dostavit se na určené místo. Evakuační zavazadlo je potřeba označit svým jménem a adresou a mělo by obsahovat jen ty nejnnutnější věci jako např. pitnou vodu, trvanlivé potraviny, doklady, peníze, cennosti, hygienické potřeby, náhradní oděv a obuv, rádio s bateriemi, léky, svítilnu, spací potřeby, zápalky, atd.[3]

Obecné zásady

- Respektujte a snažte se získat informace z ověřených zdrojů,
- nerozšiřujte neověřené zprávy,
- varujte ostatní ohrožené osoby,
- netelefonujte zbytečně,
- nepodceňujte situaci,
- pomáhejte ostatním,
- uvědomte si, že nejdůležitější je život a až potom majetek,
- uposlechněte pokyny pracovníků složek IZS. [3]

1.6.2 Pokyny pro orgány obce v souvislosti s MÚ

Orgány obce organizují přípravu obce na MÚ a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a zajišťují ochranu obyvatelstva. [30]

Úkoly obecního úřadu:

- organizace připravenosti obce na MÚ,
- provádění záchranných a likvidačních prací,
- hospodaření s materiálem civilní ochrany,

- zajišťování varování, evakuace a ukrytí osob,
- poskytování podkladů a informací HZS kraje potřebné ke zpracování havarijního plánu. [30]

Obec je dále oprávněna zřizovat zařízení civilní ochrany. Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby s možným ohrožením a organizuje jejich školení. Starosta obce pak zajišťuje varování osob, organizuje evakuaci osob, činnost obce v podmínkách nouzového přežití a je oprávněn vyzvat osoby k věcné či osobní pomoci.[30]

1.6.3 Pokyny pro orgány obce v souvislosti s krizovými situacemi

Obecní úřad za účelem zajištění připravenosti obce na řešení krizových situací (dále jen KS) musí plnit několik úkolů. Mezi ně patří např.:

- příprava obce na KS,
- zajištění veřejného pořádku,
- plní úkoly stanovené krizovým plánem,
- poskytuje podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu. [31]

Úkoly starosty v době KS:

- nařizuje a organizuje evakuaci osob,
- zabezpečuje varování a informování osob,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva. [31]

Další úkoly starosty:

- může zřídit krizový štáb obce,
- zajišťuje provedení krizových opatření,
- plní úkoly a řešení uvedené v krizovém plánu,
- odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků. [31]

2 CHARAKTERISTIKA MĚSTA ÚSTÍ NAD ORLICÍ

2.1 Historie města

Na přelomu 12. a 13. století vznikla v podhůří Orlických hor nevelká osada nazývána Oustí. Počátky města jsou spjaty s kolonizací ve 2. pol. 13. století, kdy ji prováděli páni z Drnholce. Poddanské město bylo pojmenováno po kolonizátorovi Vilémovi z Drnholce – německy Wilhelmswerd (Vilémův ostroh). Další vývoj byl spjat s nově vzniklým panstvím, jehož střediskem byl hrad Lanšperk. Když skončila kolonizace zdejšího krále, bylo panství navráceno královské koruně.[7,6]

První písemná zmínka o Ústí nad Orlicí pochází z roku 1285. V této době vládl Václav II. V roce 1292 daroval majitel ústecké panství Zbraslavskému klášteru, avšak vzdálenost mezi Ústím a klášterem stěžovala ochranu panství, a tak v roce 1358 bylo panství prodáno litomyšlskému biskupství. Po husitských válkách se majiteli panství i města stal rod Kostků z Postupic. V roce 1498 postihl město rozsáhlý požár, kdy shořeli nejstarší písemnosti města. Na počátku 16. století získali panství Pernštejnové, kteří podpořili rozvoj cechovní výroby. [7,6]

V letech 1618-1648 přešlo panství do vlastnictví Lichtenštejnů. Tento rod panství vlastnil až do roku 1848, kdy se Ústí nad Orlicí stalo samostatnou správní obcí. V roce 1705 další požár ve městě zničil starou radnici. Nová radnice byla vystavena v letech 1721-1723 a stojí v Ústí nad Orlicí dodnes. Od 18. století se dřevěná nástavba začala nahrazovat zděnou. V Ústí nad Orlicí se rozvíjel především průmysl z důvodu nepřilíš úrodné zemědělské oblasti, kde se město nacházelo. Mohutným impulsem pro rozvoj hospodaření přinesla výstavba železniční trati Praha-Olomouc v letech 1843-1845. Na trati se dochovala pouze empírová budova stanice Ústí město. Železnice pomohla k rozvoji textilního průmyslu. Díky tomuto rozvoji se začalo Ústí nad Orlicí přezdívát „východočeský Manchester“. [7,6]

Od sklonku 19. století se v Ústí začal rozvíjet kulturní a spolkový život. Vedle bohatého hudebního života nelze opomenout tradici ústeckých malovaných betlémů a činnost místních spolků. Velký otřes ve městě přinesla mnichovská dohoda v roce 1938 Ústí obklopeno ze tří stran nacistickým Německem. V roce 1945, po osvobození Rudou armádou, se Ústí stalo okresním městem a tento statut byl v roce 1960 potvrzen. Po roce 1948 došlo ve městě k rozsáhlým přestavbám, které se podepsalo na dnešní podobě města. Původní charakter s domkařskou zástavbou ústeckých tkalců byl z důvodu růstu počtu obyvatel města

poznámenán novou zástavbou. K tradičnímu textilnictví tehdy přibýlo i textilní strojírenství a bavlnářský výzkum. [7,6]

2.2 Městské části Ústí nad Orlicí

Obec spravuje sedm městských částí, mezi které patří Černovír, Oldřichovice, Hylváty, Kerhartice, Dolní Houžovec, Horní Houžovec a Knapovec.[12]

Černovír

Původně samostatná obec, která se nachází se na levém břehu Tiché Orlice východně od Ústí. První známá písemná zmínka je z roku 1544. S městem Ústí nad Orlicí byl sloučen až v roce 1947. Po roce 1945 zde byl založen Sbor dobrovolných hasičů.[12]

Oldřichovice

Tato část se nachází asi 1,5 km severně od Ústí. První písemná zpráva pochází z roku 1292. Začátkem 20. století zde byly postaveny první rodinné domy a lokalita byla pojmenována Nové Oldřichovice. Starší zástavba se nazývala Staré Oldřichovice a od roku 1950 byly celé Oldřichovice spojeny s Ústím nad Orlicí.[12]

Hylváty

Tato část Ústí se nachází mezi Českou Třebovou a Ústím nad Orlicí. První známka o této části pochází pravděpodobně z roku 1304, a s jistotou v roce 1358, kdy se nazývala Krátká Třebová. Název Hylváty je poprvé doložen v roce 1544. V roce 1925 nastalo sloučení s Ústím. Poté se na krátkou dobu v letech 1938-1945 staly územím Říšské župy Sudety.[12]

Kerhartice

Tato část leží na západním okraji města v údolí řeky Tiché Orlice v blízkosti ústecké železniční stanice. Kerhartice měly dříve dvě části, a to Kerhartice a Gerhartice. První zmínka o Gerharticích byla již koncem 13. století a o Kerharticích o dvě stě let poté. Tyto dvě části byly sloučeny v roce 1848. Kerhartice se sloučily s městem Ústí nad Orlicí v roce 1942, avšak jen na tři roky. Poté se zase odloučily, ale opět jen na tři roky.[12]

Dolní Houžovec

Tato část se nachází asi 5,5 km východně od Ústí nad Orlicí. První známka pochází z roku 1292. V roce 1544 se poprvé připomíná jako Bližší Houžovec. Roku 1965 byl sloučen s obcí jménem Knapovec. Od 1. ledna 1989 je součástí města Ústí nad Orlicí.[12]

Horní Houžovec

Horní Houžovec leží hned vedle Dolního Houžovce a má téměř stejnou historii. První zmínka o této části pochází taktéž z roku 1544 pod názvem Další Houžovec. S Knapovcem se Houžovec spojil pět let před Dolním Houžovcem a s Ústím se spojil v roce 1989.[12]

Knapovec

Od Ústí nad Orlicí leží 4 km jihovýchodním směrem. První zmínka pochází z roku 1292. Spojení s Ústím nastalo v roce 1989. Obec má dvě části, kdy horní se nachází kolem silnice směr z Ústí nad Orlicí do města Lanškrouna a dolní v údolí kolem Knapoveckého potoka.[12]

2.3 Fyzicko-geografická charakteristika

2.3.1 Poloha

Ústí nad Orlicí je východočeské město ležící na úpatí Orlických hor a soutoku Tiché Orlice a Třebovky. Ústí je jedním z okresních měst Pardubického kraje. Město leží v nadmořské výšce 350 m. n. m., přibližně 150 km východně od hlavního města Prahy. Na následujícím obrázku je možné vidět rozdělení okresu Ústí nad Orlicí, polohu města Ústí a jeho sousední obce.[15]

Obrázek 4: Okres Ústí nad Orlicí

Zdroj: vlastní zpracování podle[13]

2.3.2 Rozloha

Výměra obce k 1. 1. 2015 je 3 636,7 ha. Hustota zalidnění obce s počtem 14 322 obyvatel je tedy přibližně 394 obyvatel/km². Z celkové plochy tvoří největší část zemědělská a lesní půda, téměř 3000 ha. Zastavěné plochy tvoří malou část, a to 111 ha.[15]

2.3.3 Vodstvo

Město Ústí nad Orlicí leží na soutoku dvou řek, a to Tiché Orlice a Třebovky. Tichá Orlice Ústí obtéká ze severu a pak teče po západní straně města kolem železniční stanice a pokračuje západně dál směrem na Choceň. Přijímá několik dobrých přítoků, ale zleva jeden větší, řeku Třebovku. Dále zde protéká například Knapovecký potok, který protéká Knapovcem a Horním Houžovcem a vlévá se v Hylvátech do Třebovky.[24]

2.4 Socioekonomická charakteristika

2.4.1 Obyvatelstvo

Ústí nad Orlicí je pátým nejlidnatějším městem Pardubického kraje. V následující tabulce je možné vidět vývoj počtu obyvatel v letech 2005-2014. Celkový počet obyvatel každým rokem klesá. Co se týče pohlaví, převažují ve městě Ústí nad Orlicí ženy. Nejvíce obyvatel ve městě je v produktivním věku. Obyvatel ve věku nad 65 let každý rok přibývá, zatím co obyvatel ve věku do 14 let ale také v produktivním věku klesá.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel

Rok	Počet obyvatel k 31.12.	Muži	Ženy	0-14	15-64	65 a více
2005	14 918	7 243	7 675	2 227	10 433	2 258
2006	14 864	7 218	7 646	2 168	10 377	2 319
2007	14 707	7 177	7 530	2 090	10 290	2 327
2008	14 667	7 151	7 516	2 075	10 223	2 369
2009	14 565	7 093	7 472	2 074	10 086	2 405
2010	14 499	7 066	7 433	2 043	10 004	2 452
2011	14 582	7 095	7 487	2 154	9 812	2 616
2012	14 472	7 041	7 431	2 115	9 633	2 724
2013	14 364	7 000	7 364	2 105	9 440	2 819
2014	14 322	6 981	7 341	2 108	9 314	2 900

Zdroj: vlastní zpracování podle[20]

2.4.2 Pohyb obyvatelstva

V následující tabulce je možné vidět pohyb obyvatelstva od roku 2005 do roku 2014. Celkový pohyb obyvatelstva je každý rok v záporu. Kromě roku 2006 a 2008 je přirozený pohyb obyvatelstva v záporu, to znamená, že více lidí zemře, než se narodí. Mechanický

pohyb je každý rok v záporu a nejvíce lidí se vystěhovalo v roce 2007. Počty živě narozených a zemřelých se pohybují v podobných počtech a to kolem 150 osob.

Tabulka 2: Pohyb obyvatelstva

Rok	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přirozený pohyb	Mechanický pohyb	Celkový pohyb
2005	145	158	293	369	-13	-76	-89
2006	179	159	263	337	20	-74	-54
2007	155	183	267	396	-28	-129	-157
2008	173	166	250	297	7	-47	-40
2009	160	165	224	321	-5	-97	-102
2010	132	151	257	304	-19	-47	-66
2011	143	144	235	300	-1	-65	-66
2012	144	163	238	329	-19	-91	-110
2013	120	173	260	315	-53	-55	-108
2014	139	176	271	276	-37	-5	-42

Zdroj: vlastní zpracování podle[20]

2.4.3 Nezaměstnanost

V následující tabulce je vývoj nezaměstnanosti v Ústí nad Orlicí. Jsou zde zobrazeny tři ukazatele, a to dosažitelní uchazeči, míra nezaměstnanosti a volná místa. Data jsou vypočítány jako roční průměr z měsíčních hodnot. Tabulka obsahuje údaje za období 2005-2015, vyjma roků 2012 a 2013. V těchto letech nebyla data o nezaměstnanosti shromažďována, z důvodu rezignace ministra práce a sociálních věcí Jaromíra Drábka. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2010 a nejnižší v letech 2008 a 2015. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší mírou nezaměstnanosti je celkem 5,9 %. Počet dosažitelných uchazečů je též každý rok jiný. Nejméně uchazečů bylo v roce 2008 a to v 420 osob a nejvíce v roce 2010, kdy to byl téměř dvojnásobek.

Tabulka 3: Vývoj nezaměstnanosti

Rok	Dosažitelní uchazeči	Míra nezaměstnanosti (v%)	Volná místa
2005	581	7,4	66
2006	556	7,1	157
2007	425	5,4	255
2008	420	5,3	155
2009	733	9,3	72
2010	822	11,2	72
2011	722	9,2	85
2014	616	7,9	170
2015	499	5,3	181

Zdroj: vlastní zpracování podle[25]

2.5 Dopravní infrastruktura

Silniční doprava

Městem vede silnice I/14, která je silnice I. třídy a je to hlavní tah z města Liberec a končí ve městě Třebovice. Je dlouhá celkem 196 km. Přes město vedou dvě silnice II. třídy, a to II/315, která vede z obce Týnišťko do obce Úsov a II/360, která vede přes kraj Vysočina a Pardubický kraj s délkou 146 km. Město Ústí nad Orlicí leží na křižovatce těchto tří silnic, tudíž je napojeno na hlavní silniční síť. [4]

Ústí je dopravním uzlem mnoha autobusových linek. Hlavní autobusové nádraží se nachází uprostřed města. [4]

Železniční doprava

Železniční stanice Ústí nad Orlicí a Ústí nad Orlicí město leží na jedné z nejvytíženějších tratí v ČR, která je označována jako trať 010 (Praha-) Kolín-Česká Třebová. Ze stanice Ústí nad Orlicí, která je situována v Kerharticích, vede trať 024, která vede do Polska. [4]

Letiště

Na okraji města se nachází veřejné vnitrostátní letiště. Toto letiště nabízí pro návštěvníky několik různých aktivit, jako např. vyhlídkové lety, výcvik pilotů a paravýcviků.

2.6 Sociální infrastruktura

Školství

V Ústí nad Orlicí představuje školství významnou oblast v životě města. Je zde zastoupeno široké spektrum škol a školských zařízení. V Ústí se nachází celkem osm mateřských škol. Jedna se nachází v městské části Knapovec, jedna v Černovíře a šest v Ústí nad Orlicí. Je zde umístěno na 540 dětí. [18]

Základní školy se ve městě nacházejí celkem čtyři, kdy jedna je situována v městské části Hylváty. V těchto školách se nachází přibližně 1200 dětí. V Ústí se nachází také Speciální základní škola, mateřská škola a praktická škola. V ZŠ speciální je věnována individuální péče žákům dle jejich postižení a ZŠ praktická je určena pro žáky sociálně znevýhodněné. [18]

Město je bohaté také na střední školy, které se zde nacházejí čtyři. Patří mezi ně Gymnázium Ústí nad Orlicí, Střední zdravotnická škola, Střední uměleckoprůmyslová škola a Střední škola automobilní. [18]

Mezi ostatní školy a školská zařízení můžeme zařadit školní jídelnu, Základní uměleckou školu Jaroslava Kociána, která pečuje o umělecky talentované děti a je pojmenována podle ústeckého rodáka a slavného houslového virtuosa. Dále je třeba ještě jmenovat Pedagogicko-psychologickou poradnu a Dům dětí a mládeže, což je školské zařízení v oblasti zájmového vzdělávání. [18]

Další zařízení

Město má vybudováno základ pro péči o občany, kteří se z důvodu věku, zdravotního stavu či jiného omezení stávají závislými na pomoci druhých. V Ústí se nachází Centrum sociální péče města Ústí nad Orlicí, které zajišťuje pečovatelskou službu, jehož součástí je Senior klub, který pomáhá seniorům a od 1. 1. 2016 také Stacionář Ústí nad Orlicí. [19]

Nachází se zde Domov důchodců, který poskytuje služby: domov pro seniory, domov se zvláštním režimem, odlehčovací služba a Alzheimer poradna. [19]

Na území města se nachází několik dalších organizací poskytujících sociální služby. Můžeme mezi ně zařadit např. Centrum pro zdravotně postižené a seniory Pardubického

kraje, o. p. s pracoviště Ústí nad Orlicí, Pečovatelská služba Kerhartice, Péče o duševní zdraví o. s., středisko Ústí nad Orlicí a další. [19]

V Ústí nad Orlicí se nachází Nemocnice Pardubického kraje, Orlickoústecká nemocnice. Nachází se zde celkem 16 oddělení. Všechna oddělení společně s nemocniční lékárnou se nacházejí v jednom areálu.

2.7 Průmysl

V současné době je v Ústí nad Orlicí celkem 3 439 registrovaných podniků. Nejvíce podniků je registrovaných v odvětví velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel nebo stavebnictví. Podle právní formy je registrovány celkem 2 693 fyzických osob a 746 právnických osob, z nichž nejvíce je obchodních společností.[20]

V minulosti byl v Ústí nad Orlicí důležitý textilní průmysl a bavlnářské závody. V tomto oboru vynikala firma Perla, bavlnářské závody a.s., která vyráběla netkané textilie. Tyto textilie se využívaly ve zdravotnictví, zemědělství, v domácnosti či ve stavebnictví. Perla byla největší firmou ve městě. V roce 2006 však zkrachovala a Perlu bylo nutné zavřít a propustit zaměstnance.

V dnešní době mezi největší firmy v Ústí nad Orlicí patří například Rieter CZ, s.r.o., který je předním výrobcem strojních zařízení pro textilní průmysl. Dále akciová společnost VÚB, která vyrábí speciální ochranné a funkční oděvy nebo UOTEX, s.r.o., kterou je možné zařadit také do textilního průmyslu a nachází se v městské části Kerhartice.

Sídlo v Ústí má také ACE Trade, s.r.o., což je dodavatel pro chemický a kosmetický průmysl. Mezi největší firmy ze stavebního průmyslu je možné zařadit ISOTEP s.r.o., Kamody s.r.o. nebo Gerapa Plus s.r.o. Dopravu v Ústí nad Orlicí zajišťuje ČSAD Ústí nad Orlicí, a.s. Rekreační, komunální, vodohospodářské a energetické služby pro občany města zajišťuje městská společnost Tepvos s.r.o. se sídlem v Hylvátech. V oboru zemědělství je v Ústí nad Orlicí pouze akciová společnost Bioprodukt Knapovec, která vyrábí vepřové maso.

3 OCHRANA OBYVATELSTVA VE MĚSTĚ ÚSTÍ NAD ORLICÍ

3.1 Orgány krizového řízení

3.1.1 Útvar krizového řízení

Pracovní náplň na útvaru krizového řízení je vcelku široká. V oblasti samostatné působnosti se pracovník útvaru podílí na spolupráci při zabezpečení akcí organizovaných obecním úřadem a zajišťuje činnost jednotek sboru dobrovolných hasičů, což znamená, že se stará o financování jednotek, nákup potřebného majetku pro jednotky, lékařské prohlídky hasičů atd.

V oblasti přenesené působnosti je právní náplní dále zajišťování připravenosti obce na řešení MÚ a KS, zajišťování činnosti bezpečnostní rady a krizového štábu obce. Dalším úkolem je zajišťování spolupráce při organizačním a personálním zajišťování obvodního řízení v rámci daného územního celku, zajišťování plnění úkolu obce a obecního úřadu na úseku požární ochrany. V neposlední řadě pracovník útvaru ověřuje bezpečnostní způsobilost FO, které vykonávají citlivou činnost ve smyslu příslušných právních předpisů.

3.1.2 Krizové a havarijní orgány města

Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností (dále jen ORP)

Bezpečnostní rada je zřízena jako poradní orgán starosty při přípravu na KS. Předsedou je právě starosta obce, který bezpečnostní radu svolává podle plánu práce na kalendářní rok a to nejméně dvakrát ročně nebo v případě naléhavé potřeby. Rada má nejvýše 8 členů, které písemně odvolává nebo jmenuje starosta jako předseda rady.

Působnost bezpečnostní rady je vymezena správním obvodem ORP Ústí nad Orlicí. Členové projednávají a posuzují přehled možných zdrojů rizik, stav připravenosti správního obvodu, krizový plán ORP, stav připravenosti složek IZS a další.

Krizový štáb ORP

Krizový štáb je pracovní orgán starosty k řešení KS a MÚ, nebo může být využit při koordinaci záchranných a likvidačních pracích. Mezi úkoly, které musí plnit, patří např. hodnocení situace na postiženém místě, organizuje ochranu obyvatelstva nebo připravuje návrhy na řešení vzniklých situací. Členové krizového štábu jsou členové bezpečnostní rady a

členové stálé pracovní skupiny. Vedoucím je stejně jako u bezpečnostní rady starosta obce. Krizový štáb se neschází pravidelně, ale pouze při výjimečných situacích k řešení KS nebo MÚ.

Povodňová komise ORP

Povodňová komise je povodňový orgán ORP Ústí nad Orlicí a v tomto správním obvodu zabezpečuje činnost. Jako v ostatních orgánech, i zde je v čele starosta města. V okamžiku, kdy je krizový štáb aktivován, tak se povodňová komise stává jeho součástí.

Povodňová komise města Ústí nad Orlicí

Tento orgán je povodňovým orgánem města Ústí nad Orlicí a zde zabezpečuje svou činnost. Je podřízena povodňové komise ORP a v jejím čele stojí starosta Ústí nad Orlicí. Předseda svolává komisi k projednání opatření nezbytných ke zvládnutí situace během povodně a mimo povodeň svolává komisi k projednání otázek týkajících se organizace ochrany před povodněmi.

3.2 Úkoly ochrany obyvatelstva

3.2.1 Varování a vyrozumění

Varování je první krok, který starosta musí udělat v případě, že nastane KS. V nynější době je ve městě ještě starší systém varování a vyrozumění. Ústí však zažádalo o dotaci na nový JSVV, která je již schválena a v brzké době bude nový systém vybudován.

Prioritou pro varování a vyrozumění jak obyvatel, tak i HZS jsou sirény. V této době má Ústí nad Orlicí celkem 11 sirén, a to 3 elektronické a 8 elektronických rotačních, které jsou umístěny v celé obci a jejich městských částech. V případě kritické události, je zde také možnost varování pomocí aut s repráky, které vlastní HZS a městská policie. Tato auta by jezdila po městě a varovaly obyvatelstvo. Jako nouzovou možnost má Ústí také dva megafony.

Město má také domluvu např. s Českým rozhlasem a OIK TV, což je zpravodajský portál regionální televize pro podhůří Orlických hor, že v případě, že dojde k MÚ, vyhlásí relaci a varují obyvatelstvo touto cestou.

Nový JSVV, který bude v brzké době v Ústí vybudován, bude umožňovat online dálkovou kontrolu prvků, který bude po obci umístěno přibližně 180. Systém bude moct starosta obce

ovládat pomocí svého mobilu a bude mít nejvyšší oprávnění. Oprávnění ovládat tento systém bude mít také útvar krizového řízení, místostarosta a tajemník povodňových komisí. Tento systém bude napojen do republikového systému, tudíž ho bude možné spustit i dálkově. Ústředna tohoto systému bude umístěna u městské policie. Další tři pobočné ústředny budou umístěny v Kertarticích na základní škole, v Hylvátech na základní škole a v Knapovci na požární zbrojnici. Tyto ústředny budou v těchto místech z důvodu silnějšího signálu. Systém bude rozdělen podle evakuačního plánu do evakuačních zón, které jsou popsány v další podkapitole. Je to z toho důvodu, aby se systém mohl spustit lokálně pouze v oblasti, která je zasažena. Je zbytečné varovat obyvatelstvo v místech, kterých se ohrožení netýká.

Minimální doba udržitelnosti, tedy, po kterou se se zařízením nesmí nic dělat je pět let. V Ústí nad Orlicí se však v blízké době bude stěhovat městská policie, kde bude umístěna ústředna, tudíž má město v požadavcích na JSVV tuto informaci uvedenou.

3.2.2 Evakuace

V případě nutnosti, je evakuace druhý hlavní úkoly starosty, ihned po varování a vyzoomění. Starosta evakuaci nařizuje přímo na základě vývoje situace na návrh velitele zásahu. Evakuace může být úplná nebo jen částečná. V Ústí nad Orlicí je však pravděpodobnější, že by mohla nastat pouze částečná evakuace, pouze z postižené zóny.

Město je rozděleno do 6 zón, které byly stanoveny na základě analýzy rizik. V každé zóně jsou jedna až dvě shromaždiště, odkud bude organizována bezplatná kyvadlová doprava, a taky jsou zde stanoveny evakuační trasy, které končí v evakuačním středisku. Tyto zóny jsou:

- I) Hylváty
- II) Podměstí
- III) Kerhartice
- IV) Město – dělí se na další 4 obvody:
  - a. Centrum
  - b. Sídliště Štěpnice
  - c. Sídliště Dukla
  - d. Oldřichovice
- V) Černovír
- VI) Knapovec, Horní Houžovec, Dolní Houžovec

Evakuačním střediskem (dále jen ES) je předurčen Kulturní dům, který se nachází v centru města mimo záplavové území. Kapacita střediska je přibližně 1000 osob a krátkodobě až 1500. Hlavním úkolem ES je evidence evakuovaných osob a rozdělení do skupin. Tento úkol, společně s transportem obyvatel do míst nouzového přežití, má na starosti skupina krizového štábu. Transport obyvatel zajišťují autobusy firmy ČSAD Ústí nad Orlicí.

ES organizuje pořádkové zabezpečení, které je zajištěno zejména městskou policií, která dohlíží na pořádek a bezpečnost. Další je zdravotnické zabezpečení, které je zabezpečováno prostřednictvím Českého červeného kříže – oblastní spolek Ústí nad Orlicí, který poskytuje předlékařskou zdravotnickou pomoc. Dále psychologické služby v případě potřeby může zajistit psycholog HZS Pardubického kraje. Pořadatelská služba střediska se stará o skupiny obyvatel, zda mají dostatek potravin, vody a organizují jejich pohyb. Poslední provozně-technické zabezpečení mají na starosti zaměstnanci Klubcentra, které zabezpečuje elektrickou energii, sociální zařízení, teplo atd.

Z ES je obyvatelstvo převáženo do míst nouzového ubytování, kterými jsou veřejná a jiná ubytovací zařízení, školská zařízení, zdravotnická a obdobná zařízení, tělocvičny, kulturní domy a další.

Evakuace se přednostně plánuje pro skupiny obyvatelstva:

- a) děti do 15 let
- b) pacienty ve zdravotních zařízeních
- c) osoby umístěné v sociálních zařízeních
- d) osoby zdravotně postižené
- e) doprovod osob výše uvedených

Tyto skupiny osob mají přednost i v ohledu stravování a zdravotnické péče.

Poté co je obyvatelstvo evakuováno je nutné zabezpečit evakuační zóny. Městská policie a Policie ČR střeží a hlídá danou oblast, z důvodu možnosti rabování. Je nutné zajistit vstup a výstup osob z postižené oblasti až do skončení MÚ. V případě nedostatku policistů, je možné zažádat o výpomoc Armádu ČR.

Před dvěma roky, v roce 2014, proběhlo v Ústí taktické cvičení se složkami IZS. Cvičně se evakovala nemocnice do ES, aby se nacvičilo, jak vše bude probíhat, v případě, kdy nastane MÚ a bude se muset evakuovat obyvatelstvo.

3.2.3 Ukrytí

V oblasti města Ústí nad Orlicí se nacházelo asi pět úkrytů, přibližně po 50 lidech, které byly určeny proti zbraním hromadného ničení. Bohužel však již nebyly v dobrém stavu a nevyhovovaly podmínkám úkrytů podle Koncepce ochrany obyvatelstva, a tak byly vyřazeny.

V dnešní době se v Ústí nad Orlicí žádný kryt proti ohrožení vojenského rázu nenachází. V případě, že nastane ohrožení nevojenské, může být obyvatelstvo ukryto ve školách, ubytovacích zařízeních apod.

3.3 Základní složky IZS

3.3.1 Policie ČR

Ve správním obvodu ORP Ústí nad Orlicí se nachází Obvodní oddělení policie ČR, které je podřízeno Územnímu odboru Policie České republiky Ústí nad Orlicí a Krajskému ředitelství policie Pardubického kraje (dále jen Pk). Jednotlivé úkoly PČR Pk na území ORP Ústí nad Orlicí plní Obvodní oddělení policie ČR Ústí nad Orlicí, Územní odbor Policie České republiky Ústí nad Orlicí, který zajišťuje úkoly také pro ORP Česká Třebová, ORP Vysoké Mýto, ORP Žamberk, ORP Lanškroun a ORP Králupy.

Ústí nad Orlicí je rozděleno na šest služebních obvodů. V každém obvodu dohlíží na bezpečnost jeden či dva policisté. Obvody jsou rozděleny následovně:

- Územní část „A“ – centrum, spodní část města
- Územní část „B“ – sídliště Štěpnice, Oldřichovice
- Územní část „D“ – sídliště Dukla, Hylváty, Orlickoústecká nemocnice a.s., firma Rieter
- Územní část „E“ – nádraží ČD, spodní část města
- Územní část „F“ – hřbitov a okolí, Ústí nad Orlicí – na Hýbli, Aquapark, k Oldřichovicím
- Územní část „G“ – na Tiché Orlici, Černovír, Václavov

Oddělení Policie ČR Krajské ředitelství Pardubice Územní odbor Ústí nad Orlicí

V Ústí nad Orlicí se nachází Krajské ředitelství Pk Územní odbor Ústí nad Orlicí, kde sídlí vedení územního odboru. Dále se zde nachází Odbor obecné kriminality, Odbor hospodářské kriminality, Obvodní oddělení územního odboru, Dopravní inspektorát, Oddělení hlídkové

služby, Odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál, který vydává zbrojní průkazy a povolení. V Ústí je také Detašované pracoviště Odboru cizinecké policie Pardubice, což je oddělení pobytových kontrol, pátrání a eskort Ústí nad Orlicí. Poslední oddělení nacházející se ve městě je Oddělení tisku a prevence, kde sídlí tisková mluvčí Územního odboru Ústí nad Orlicí. Všechna oddělení jsou umístěna v Ústí nad Orlicí, protože je to okresní město. V ostatních obcích v okrese se nachází pouze obvodní oddělení.

3.3.2 HZS ČR

V Ústí nad Orlicí se nachází požární stanice HZS Pardubického kraje, Územní odbor Ústí nad Orlicí se sídlem v Hylvátech, která je podřízena Krajskému ředitelství HZS Pk. Jednotlivé úkoly HZS Pk na území ORP Ústí nad Orlicí plní tato požární stanice v Hylvátech, která zajišťuje úkoly také pro ORP Králíky, ORP Vysoké Mýto, ORP Žamberk, ORP Lanškroun, ORP Česká Třebová.

Stanice HZS v Ústí nad Orlicí je centrální stanicí Územního odboru Ústí nad Orlicí. Nachází se zde ředitel HZS Územního odboru Ústí nad Orlicí plk. Ing. Roman Studený. Je zde pracoviště prevence, ochrany obyvatelstva a krizové řízení, jehož činnost vychází z potřeby zajištění přípravy na MÚ, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Nachází se zde také oddělení IZS a služeb, které odpovídá za řešení problematiky IZS, koordinaci složek IZS a koordinaci jednotek požární ochrany.

Stanice Ústí nad Orlicí má velkou škálu techniky. Mezi to patří např. přívěs stanoviště dekontaminace osob, automobilový žebřík, několik cisternových automobilových stříkaček, požární vysokozdvížná plošina, nákladní automobil evakuační a několik osobních automobilů k přepravě posádky. Jako centrální stanice územního odboru má Ústí nad Orlicí největší vybavení v oblasti techniky.

3.3.3 Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba (dále jen ZZS) Pk sídlí v Pardubicích. Zde sídlí také Krajské zdravotnické operační středisko (dále jen KZOS). Pro správní obvod ORP Ústí nad Orlicí činnost zajišťuje výjezdové středisko Zdravotnické záchranné služby Pardubického kraje Územní odbor Ústí nad Orlicí, Hylváty, které též zajišťuje ZZS pro ORP Česká Třebová, ORP Vysoké Mýto, ORP Žamberk, ORP Lanškroun a ORP Králíky.

Ředitel ZZS Pk má zřízen krizový štáb, který sídlí v budově KZOS, kde jsou k dispozici počítače, přístup na internet, pevná telefonní linka, fax a mobilní telefony aj. dle vlastních možností. Ve prospěch krizového štábu pracuje potřebný počet operátorů KZOS.

V Ústí nad Orlicí se na denní a noční směně střídají tři výjezdové skupiny. Dvě skupiny RZP neboli rychlá zdravotnická pomoc, která je složená ze dvou členů, a to ze zdravotnického záchranáře a řidiče, který je také záchranář. Dále je zde jedna výjezdová skupiny RV neboli Rendez vous, který se skládá také ze dvou členů, z lékaře a řidiče, který je zdravotnický záchranář.

Do roku 2009 byla lékařská služba první pomoci zajišťována na několika místech v okrese právě ZZS Pk. Od 1. 1. 2010 však tuto službu zajišťuje Orlickoústecká nemocnice.

3.3.4 Jednotky požární ochrany

Ve správním obvodu ORP Ústí nad Orlicí se nachází jednotky požární ochrany (dále jen JPO) kategorie JPO II až JPO V, které jsou zařazené v Požárním poplachovém plánu Pk, resp. Poplachovém plánu IZS Pk.

Dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochrany, každá obec zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů, která provádí hašení požárů a záchranní práce při MÚ. Tyto jednotky patří do působnosti útvaru krizového řízení, které je zodpovědné za financování těchto jednotek, které je vcelku nákladné. Do financování patří nákup majetku, oděvu, pohonných hmot, pojištění hasičů a jejich školení. Útvar krizového řízení organizuje vzdělání dobrovolných hasičů, které je minimálně 40 hodin ročně.

V Ústí se nachází celkem čtyři JPO. JPO III se na území nacházejí dvě, a to v městské části Černovír a v Ústí nad Orlicí. JPO V jsou zde také dvě, a to v městských částech Hylváty a Knapovec. V těchto čtyřech jednotkách je dohromady 65 hasičů.

3.4 Vybrané ostatní složky IZS

3.4.1 Městská policie

Městská policie se nachází v centru města hned u Mírového náměstí v prostorách radnice. Stanice má celkem 16 strážníků a velitelem je Ing. Bc. Martin Faltus. Strážníkem městské policie může být každý občan České republiky, který je starší 21 let, bezúhonný, zdravotně způsobilý s minimálně středním vzděláním a osvědčením odborné způsobilosti vydaný Ministerstvem vnitra ČR.

Mezi služby, které městská policie pro občany zajišťuje, jsou: hlídková služba, dispečink linky tísňového volání 156, prevenci kriminality, občůzková služba, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, a další.

3.4.2 Oblastní spolek Českého červeného kříže

Český červený kříž (dále jen ČČK) je nestátní nezisková organizace. Společnost ČČK je nadřazena oblastním spolkům, který je rozdělen na místní skupiny. Oblastní spolek v Ústí nad Orlicí má přibližně 881 členů sdružených ve 20 místních skupinách.

Oblastní spolek pořádá každá rok již od roku 2000 Světový den první pomoci ve spolupráci se složkami IZS. Spolek pro veřejnost připravuje pro veřejnost stany, kde si mohou vyzkoušet první pomoc.

Oblastní spolek ČČK v Ústí nad Orlicí pořádá několik dalších akcí jako např. školení první pomoci, ukázky první pomoci pro veřejnost a školská zařízení, akce a letní pobyty pro děti. ČČK vede humanitární jednotku, která pomáhá při MÚ, ošacovací středisko, které je zřízeno pro občany sociálně slabší. ČČK se stará také o seniory. Projekt Senior doprava je zaměřen na provozování sociální dopravy. Dále ČČK provozuje Senior centrum, pořádá Mezinárodní den seniorů a je provozovatelem kavárny v Domově důchodců v Ústí nad Orlicí.

4 ANALÝZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

4.1 Vývoj trestných činů (dále jen TČ)

V následující tabulce je možné vidět statistický výkaz, kde je zobrazena kriminalita za období pěti let 2011-2015 v Územním odboru Ústí nad Orlicí, do kterého spadá nejen město Ústí nad Orlicí a jeho městské části, ale i několik okolních malých obcí, a to Libchavy, Sopotnice, Orlické Podhůří, Skrovnice, Hrádek, Hnátnice, Dlouhá Třebová, Řetová a Řetůvka. V tabulce je zobrazen počet zjištěných TČ a kolik z toho bylo objasněno. Celková kriminalita se člení podle takticko-statistické klasifikace (TSK) na obecnou kriminalitu, hospodářskou kriminalitu a zbývající kriminalitu. Obecná kriminalita se dělí na násilnou kriminalitu, do které patří vraždy, dále na mravnostní kriminalitu, majetkovou kriminalitu, kam patří krádeže prosté a krádeže vloupáním, a ostatní kriminalitu.

Z tabulky vyplývá, že celková kriminalita od roku 2011 klesla téměř o polovinu. Celková objasněnost TČ je přibližně 50 %. Nejvyšší počet objasněných případů je v oblasti zbývající kriminality kam patří např. zanedbání povinné výživy, ohrožení pod vlivem návykových látek nebo dopravní nehody nedbalostí, tudíž dopravní nehody, při kterých došlo k ohrožení života, nebo byla nehody způsobena řidičem, který byl pod vlivem návykových látek.

V oblasti obecné kriminality je spácháno nejvíce majetkových TČ, mezi které patří hlavně vloupání do cizích objektů, krádeže aut, jízdních kol nebo krádeže v bytech a domech. Naopak nejméně TČ je v oblastech násilné a mravnostní kriminality. Do těchto oblastí patří např. únosy, rvačky, týrání, loupeže, znásilnění apod. Je možné tedy říci, že je Ústí nad Orlicí z tohoto pohledu vcelku bezpečné.

Co se týče osob páchajících TČ, jsou to z většiny recidivisté, tedy osoby dopouštějící se opětovného spáchání TČ stejné povahy.

Tabulka 4: Vývoj kriminality

Název / roky		2011	2012	2013	2014	2015
Celková kriminalita	Zjištěno	426	337	368	313	257
	Objasněno	221	193	195	186	166
Obecná kriminalita	Zjištěno	299	230	247	211	174
	Objasněno	110	96	111	94	94
Násilní činy	Zjištěno	20	14	19	11	11
	Objasněno	13	10	13	8	7
Mravnostní činy	Zjištěno	1	1	5	5	0
	Objasněno	0	0	5	4	0
Majetkové činy	Zjištěno	256	184	193	161	142
	Objasněno	76	58	65	52	70
Krádeže vloupáním	Zjištěno	99	92	85	60	36
	Objasněno	28	26	25	13	23
Krádeže prosté	Zjištěno	138	81	94	75	76
	Objasněno	39	29	32	27	32
Ostatní činy	Zjištěno	22	31	30	34	21
	Objasněno	21	28	28	30	17
Hospodářské činy	Zjištěno	56	47	67	46	28
	Objasněno	41	39	37	37	18
Zbývající kriminalita	Zjištěno	71	60	54	56	55
	Objasněno	70	58	47	55	54

Zdroj: [10]

4.2 Zásahy HZS a JPO

V předchozí kapitole je uvedeno, že se v Ústí nad Orlicí nachází stanice HZS ČR, Ústí nad Orlicí a jsou zde čtyři jednotky sboru dobrovolných hasičů. Jednotky v Ústí nad Orlicí a Černovíře jsou JPO III a jednotky v Knapovci a Hylvátech jsou JPO V.

V tabulce č. 4 jsou ukázány počty výjezdů jednotlivých stanic za posledních pět let. Jak je možné vidět, nejvíce zásahů má stanice HZS ČR, které se každý rok pohybují kolem počtu 400. Zásahy v Ústí nad Orlicí a Černovíře se pohybují kolem počtu 20 každý rok a nejméně zásahů mají jednotky v Hylvátech a Knapovci, kde hasiči zasahují jednou až dvakrát ročně.

Tabulka 5: Výjezdy hasičů

Rok	Stanice Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Černovír	Knapovec	Hylváty
2011	423	23	10	1	2
2012	428	22	13	4	8
2013	394	18	16	0	4
2014	405	26	20	1	9
2015	473	22	19	2	3
Celkem	2123	111	78	8	26

Zdroj: [9]

Hasiči jezdí nejčastěji k technickým haváriím, dopravním nehodám a požárům. Všechny zásahy hasičů však nejsou pouze v obci Ústí nad Orlicí. Jsou voláni k zásahům také k okolním obcím. V obci Ústí nad Orlicí a jeho městských částech je ročně kolem 200 zásahů. Z největší části hasiči jezdí hlavně k technickým haváriím. Do technických havárií patří např. vyproštění osob z výtahu, nouzové otevření bytu, likvidace spadlých stromů, otevírání uzamčených prostor nebo monitoring vodních toků.

4.3 Dopravní nehody

Dopravní nehoda je označována jako kolize jednoho či více dopravních prostředků, při níž je způsobena materiální škoda nebo může dojít i ke zranění osob. K dopravním nehodám jsou ve většině případů volány složky IZS podle potřeby. V následující tabulce jsou zobrazeny počty silničních nehody rozděleny podle příčiny v letech 2011 až 2015, které vyšetřoval Dopravní inspektorát Územního odboru Ústí nad Orlicí. Jsou zde zobrazeny pouze nehody, které se staly na území města Ústí nad Orlicí.

Příčinami dopravních nehod může být rychlost, předjíždění, přednost, způsob jízdy, technická závada nebo nehoda nemusí být zaviněna řidičem, ale třeba chodcem či cyklistou. V počtech dopravních nehody mezi lety nejsou velké rozdíly. Nejvíce dopravních nehod je

způsobena z příčiny nepřizpůsobení jízdy. To znamená např. nepřizpůsobení rychlosti stavu vozovky, nedodržení bezpečné vzdálenosti za vozidlem nebo nepřizpůsobení rychlosti dopravně technickému stavu vozovky. Žádné dopravní nehody nejsou způsobeny technickou závadou, a to je hlavně z důvodu, že auta musí každé dva roky projít technickou prohlídkou na STK (stanice technické kontroly) a Policie ČR při silničních kontrolách sleduje, zda jsou známky STK platné.

Tabulka 6: Dopravní nehody podle příčiny

Příčina	2011	2012	2013	2014	2015
Nezaviněná řidičem	0	3	4	7	5
Rychlost	8	6	8	8	9
Předjíždění	1	3	0	0	2
Přednost	11	12	16	12	16
Způsob jízdy	49	52	64	62	60
Technická závada	0	0	0	0	0
Celkem	69	76	92	89	92

Zdroj: [8]

4.4 Povodně

Podle analýzy rizik, kterou zpracovává HZS ČR, jsou povodně největším rizikem pro město Ústí nad Orlicí. V posledních dvaceti letech zde byly povodně čtyřikrát, a to v letech 2014, 2013, 2011 a 1997.

V srpnu v roce 2014 přišla blesková povodeň po vydatných deštích. Voda způsobila problémy hlavně řidičům na ulici Královehradecká a Moravská, ale dostala se i do sklepů a zahrad soukromých domů. V mnoha místech města a městských částech se přivalila voda z okolních kopců a podmočila na několika místech svah, který se sesunul.

V roce 2013 nastala podobná blesková povodeň jako v roce 2014. Průtrž mračen doprovázená silným větrem způsobila komplikace na ulici Královehradecké. Uvázlo zde několik aut, ze kterých hasiči museli vyprostit několik lidí včetně dětí. Přivaly vody byly tak silné, že jim nestačila kapacita kanalizace a vytlačila kanalizační poklopy.

Po vydatných deštích v roce 2011 stoupla hladina řeky Tiché Orlice a zaplavila městské části Černovír, Oldřichovice a tábořiště Cakle v Ústí nad Orlicí. Voda nezpůsobila žádné větší škody.

Největší záplavy v Ústí nad Orlicí byly v roce 1997. Po několika dnech vydatných dešťů stoupla hladina řek Třebovky a Tiché Orlice. Voda se vylila na několika místech Ústí nad Orlicí. Zaplavila hlavně části Kerhartice, Černovír, Oldřichovice a podměstí Ústí nad Orlicí, kde je soutok řek. Nejvíce zaplavené byly však Kerhartice, kde v domovech a chatkách byly téměř dva metry vody. Podměstí bylo též hodně zaplavené, záchranáři museli po části ulice Královehradecké a okolí jezdit na lodích, protože zde byl přibližně metr vody (viz obr. 5). Povodně tenkrát zasáhly celý orlický region. Škody způsobenou touto povodní v celém regionu byly vyčísleny na desítky milionů korun. Zahynulo také mnoho zvířat.

Obrázek 5: Ulice Královehradecká při povodních 1997

Zdroj: [22]

Město Ústí nad Orlicí se v posledních letech zaměřuje na výstavbu opatření proti povodním. V letech 2014-2015 byla v rámci rekonstrukce nového hlavního nádraží v Ústí nad Orlicí provedena regulace řek Třebovky a Tiché Orlice v místě jejich soutoku. Regulace zvýšila kapacitu vody v řekách, takže pojmu více vody než dříve. V Ústí nad Orlicí se nacházejí dva hlásné profily skupiny „B“, a to v Hylvátech na řece Třebovka a v Kerharticích na řece Tichá Orlice. Tyto profily musí sledovat při povodňových stavech povodňová komise města Ústí nad Orlicí a předávat údaje dalším účastníkům ochrany před povodněmi.

Městu může hrozit i zvláštní povodeň způsobená havárií na vodním díle rybníku Hvězda, který se nachází v nadpovodí na toku Třebovka.

5 NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Na základně zjištěných informací na téma ochrana obyvatelstva ve městě Ústí nad Orlicí lze říci, že je město dobře připraveno na krizové situace. Ve městě se nachází všechny základní složky integrovaného záchranného systému a několik ostatních složek, které se podílejí na bezpečnosti. Ačkoli vypadá, že už nelze nic v oblasti ochrany obyvatelstva vylepšit, tak svět jde stále dopředu, vše se modernizuje a stále přicházejí nové hrozby, proti kterým musíme stát. Možností na zlepšení bude tedy pořád dostatek.

Evakuace v posledních letech v Ústí nad Orlicí nebyla naštěstí nutná a snad ani několik dalších let nebude. V případě, že by se však musela uskutečnit, je potřeba, aby na to složky integrovaného záchranného systému a osoby podílející se na ochraně obyvatelstva byly připraveny. V roce 2014 proběhlo cvičení evakuace nemocnice do evakuačního střediska. Zorganizovat takové cvičení je určitě velmi náročné. Mělo by však probíhat pravidelně, aby se mohly doladit nedostatky a v případě, že nastane pravá evakuace, vše probíhalo bez potíží.

V dnešní době, kdy jsou po celém světě velmi rozšířené teroristické útoky, se kdykoli může stát, že podobný útok nastane i v České republice. Jelikož nejsou v Ústí nad Orlicí žádné vyhovující úkryty proti vojenskému ohrožení, měla by se část z rozpočtu věnovat právě na úpravu stávajících krytů, aby vyhovovaly podmínkám, nebo na výstavbu nových úkrytů. Vybudování ukrytí je však velmi nákladné a muselo by se na to časem ušetřit. Pokud by toto řešení nebylo možné, mohly by se k účelu ukrytí využít podzemní části budov nebo podchody umístěny pod rušnou ulicí Královehradeckou.

Podle analýzy trestných činů v kapitole 4 vyplývá, že kriminalita od roku 2011 výrazně klesla. Ačkoli nelze kriminalitě vždy úplně zabránit, je možné ji však určitými způsoby nadále snižovat. V rámci prevence kriminality lze zvýšit provozování hlídkové činnosti Policie ČR na území města. Tato činnost by pomohla odradit osoby páchající trestné činy nebo přímo tyto osoby zachytit při činu. Působení hlídky pomáhá také k monitorování vozidel pohybujících se po městě a policie tak má přehled podle registračních značek, zda se na území města pohybují cizí osoby. Monitorování vozidel však policii stěžuje změna v evidenci registračních značek od 1. 1. 2015, kdy přestala platit vazba vozidla na kraj a také změna od 1. 1. 2016, kdy si každý řidič může pořídit registrační značku dle vlastního přání.

V rámci poučení o bezpečnosti by měly probíhat přednášky hlavně pro děti a seniory. Tyto dvě skupiny osob jsou nejvíce důvěřivé a obvykle i málo poučené, jak se v jednotlivých situacích chovat. Přednášky by měly hlavně obsahovat rady a doporučení, jak se lidé mají

chovat v případě, kdy je osloví neznámá osoba nebo na komunikacích, kde je velký provoz. Ve zprávách se stále hovoří o tom, že seniora okradla cizí osoba, vydávající se za někoho jiného nebo že třeba dítě vběhlo do silnice a způsobilo nehodu. Je to odraz toho, že lidé nejsou dostatečně proškoleni.

Město Ústí nad Orlicí již dělá vše proto, aby nedocházelo k povodním. Povodně jsou nejvíce pravděpodobná mimořádná událost, ke které může na území města dojít. Vždy se dá ale něco zlepšit. V městské části Kerhartice jsou lidé povodněmi nejvíce ohroženi. Podél toku Tiché Orlice se nachází zahrádkářská oblast, obytné domy a také jedna z větších ústeckých firem UOTEX, s.r.o. Při povodních v roce 1997 byla celá oblast kolem řeky zaplavena. Lidé měli v domech přes dva metry vody. Proto by bylo vhodné kolem toku vybudovat protipovodňový val, aby se případné povodně již nemusely opakovat. Výstavba valu, který by byl tvořen převážně zeminou nebo šterkem není příliš nákladný a může zabránit povodním nebo alespoň zmírnit škody.

Jako podpora protipovodňových opatření bude v blízké době vybudován nový jednotný systém varování a informování. V jeho rámci dojde k rozšíření a zkvalitnění varovných, hlásných, předpovědních a výstražných systémů a vytvoření digitálního povodňového plánu. Tento nový systém je určitě dobrým krokem vpřed. Má mnoho výhod a zlepšení oproti systému varování co je v Ústí v této době. Největší výhodou je, že se dá systém spustit lokálně, tedy bude možné spustit varování jen v zóně, kde je potřeba obyvatelstvo varovat. Digitální povodňový plán bude obsahovat více informací než současný povodňový plán a propojí veškeré textové, databázové a mapové informace. Uživatel k němu bude přistupovat na internetovém prohlížeči.

ZÁVĚR

Bezpečnost státu je založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, komunity a zabezpečení funkce společnosti. K jeho úspěšnému uplatnění je nutno zajistit funkčnost orgánů státní správy a samosprávy, právnických a podnikajících fyzických osob a rozvíjení nástrojů, které slouží k posilování bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Ochrana obyvatelstva je velmi důležitou součástí bezpečnostního systému České republiky, který plní funkci institucionálního rámce při tvorbě a realizaci bezpečnostní politiky. Mezi hlavní úkoly ochrany obyvatelstva patří varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití. Ochranou obyvatelstva se zabývá několik zákonů, mezi které patří např. zákon o integrovaném záchranném systému, krizový zákon nebo zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

V případě, kdy nastane mimořádná událost nebo krizová situace, existují určité rady a doporučení pro obyvatelstvo a pro orgány obce. Pokud je to nutností, měl by každý občan oznámit krizovou situaci složkám integrovaného záchranného systému pomocí linky tísňového volání, kde má každá složka dané své číslo. V případě evakuace by obyvatelé obce, ve které se vyskytne nebezpečí, měli dodržovat doporučené postupy při opouštění obydlí a měli by vědět, jak sbalit evakuační zavazadlo. Zákony o krizovém řízení a o integrovaném záchranném systému stanovují povinnosti orgánů obce při mimořádných událostech a krizových stavech.

Ústí nad Orlicí je východočeské město, jehož počátky sahají již do 13. století. Ústí je obec s rozšířenou působností a je jedním ze čtyř okresních měst Pardubického kraje. Spravuje sedm městských částí, mezi které patří Hylváty, Černovír, Knapovec, Kerhartice, Oldřichovice, Dolní a Horní Houžovec. Počet obyvatel od roku 2005 do dnešní doby se pohybuje kolem 14 000, ale každým rokem nepatrně klesá. Pohyb obyvatelstva, jak mechanický tak přirozený, je téměř každý rok v záporných číslech.

Ústí nad Orlicí leží na křižovatce tří silnic, jedné silnici první třídy a dvou silnic druhé třídy, a je tak napojeno na hlavní silniční síť. Dvě železniční stanice nacházející se v Ústí nad Orlicí leží na jedné z nejvytíženějších tratí v České republice, která vede z Prahy do České Třebové. Na okraji města leží malé letiště, sloužící hlavně pro vyhlídkové lety a výcvik pilotů. Ve městě Ústí nad Orlicí má významné zastoupení ve vzdělávání. Nachází se zde osm mateřských škol, čtyři základní školy a čtyři střední školy. Pro město jsou důležité také sociální služby.

Mezi orgány krizového řízení v Ústí nad Orlicí patří Útvar krizového řízení. Tento útvar zajišťuje činnost jednotek sboru dobrovolných hasičů, připravenost obce na řešení mimořádných událostí a krizových stavů a plní mnoho dalších úkolů. Mezi krizové a havarijní orgány obce v Ústí nad Orlicí patří Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností, Krizový štáb obce s rozšířenou působností, Povodňová komise obce s rozšířenou působností a Povodňová komise města Ústí nad Orlicí. Všechny tyto orgány se podílejí na řešení mimořádných událostí a krizových stavů.

System varování a vyrozumění je již zastaralý a v blízké době dojde k jeho modernizaci, což je odpověď na první výzkumnou otázku. Tento systém bude obsahovat přibližně 180 prvků, které budou rozděleny do evakuačních zón a bude je možné online dálkově ovládat. Hlavní ústředna systému bude umístěna na stanici Městské policie Ústí nad Orlicí. Evakuačních zón je ve městě celkem 6, byly stanoveny na základě analýzy rizik. Trasy z evakuačních zón vedou do evakuačního střediska, které se nachází v centru města mimo záplavové území.

V Ústí nad Orlicí se nachází všechny základní složky integrovaného záchranného systému. Jelikož se jedná o okresní město, nachází se zde veškerá oddělení Policie ČR, a to např. odbor obecné kriminality, hospodářské kriminality, dopravní inspektorát, odbor cizinecké policie a další. Stanice Hasičského záchranného sboru ČR v Ústí nad Orlicí je centrální stanice v okrese Ústí nad Orlicí. Na stejném místě, kde sídlí stanice HZS ČR, se nachází Krajské zdravotnické operační středisko. Poslední ze základních složek jsou jednotky požární ochrany. Ty se v Ústí nacházejí celkem čtyři. Dvě JPO III v Černovíře a v Ústí nad Orlicí a dvě JPO V, které jsou v Hylvátech a v Knapovci. Z ostatních složek integrovaného záchranného systému se zde nachází např. Městská policie nebo Oblastní spolek Českého červeného kříže.

Odpověď na druhou výzkumnou otázku je, že kriminalita v posledních pěti letech v Ústí nad Orlicí klesla téměř o polovinu. Objasněnost trestných činů se každý rok pohybuje okolo 50 %. Počty výjezdů hasičů jsou každý rok velmi podobné. Nejvíce jezdí hasiči k technickým haváriím, dopravním nehodám či k požárům. Nejpravděpodobnější mimořádná událost, ke které může na území města dojít, jsou povodně. V posledních několika letech k nim došlo celkem čtyřikrát. Největší povodně však byly v roce 1997 a způsobily velké škody.

Cílem bakalářské práce bylo popsání a zhodnocení zajišťování ochrany obyvatelstva na území města Ústí nad Orlicí, včetně vyhodnocení mimořádných událostí, ke kterým na území

města došlo v posledních letech. Podle zjištěných informací, lze tvrdit, že město Ústí nad Orlicí je dobře připraveno na hrozící nebezpečí a rizika.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ADAMEC, Vilém. Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-118-7.
- [2] *Bezpečnostní strategie ČR 2015* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/public/34/39/a/1374375_1258875_Bezpecnostni_strategie_2015.pdf
- [3] *Doporučení pro obyvatele obce* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/prirucky.aspx>
- [4] *Dopravní infrastruktura* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.ustinadorlici.cz/podnikatel/doprava-a-parkovani/>
- [5] FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [6] *Historie města* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.usti.cz/history.htm>
- [7] *Historie města* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.ustinadorlici.cz/turista-volny-cas/mesto-usti-nad-orlici/historie-mesta-a-regionu/>
- [8] *Interní materiál – Dopravní nehody podle příčiny – Dopravní inspektorát Ústí nad Orlicí*
- [9] *Interní materiál – Výjezdy hasičů – Hasičský záchranný sbor ČR – Stanice Ústí nad Orlicí*
- [10] *Interní materiál – Vývoj kriminality – Obvodní oddělení Policie České republiky, Ústí nad Orlicí*
- [11] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030* [online]. Praha 2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/nova-koncepce-ochrany-obyvatelstva>
- [12] *Městské části* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://matousporicky.cz/casti-mesta-usti-nad-orlici/>
- [13] *Okres Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/x/okres_usti_nad_orlici

- [14] PACINDA, Štefan a Ján PIVOVARNÍK. Kolektivní ochrana obyvatelstva. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-44-0.
- [15] *Poloha, rozloha* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=579891#hospodarske_prostredi
- [16] PROCHÁZKOVÁ, Dana. Bezpečnost, krizové řízení a udržitelný rozvoj. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010-. ISBN 978-80-86723-97-6.
- [17] Předpis České republiky č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky
- [18] *Sociální infrastruktura* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.ustinadorlici.cz/mesto/skolstvi/>
- [19] *Sociální infrastruktura* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.ustinadorlici.cz/mesto/socialni-sluzby/>
- [20] *Socioekonomická charakteristika* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__579891#profil31613%5Bfrm%5D=TABULKA&profil31613%5Btypzobr%5D=T&profil31613%5Brnazev%5D=P&profil31613%5Bident_pvo%5D=PU-MOSZV-
- [21] ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-12-4.
- [22] *Ulice Královehradecká při povodních 1997* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://orlicky.denik.cz/z-regionu/co-jsme-psali-pred-patnacti-lety-20120709.html>
- [23] *Varování* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/prirucky.aspxn>
- [24] *Vodstvo* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://ticha-orlice.sije.cz/usti-nad-orlici/>
- [25] *Vývoj nezaměstnanosti* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>
- [26] Zákon České republiky č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů

- [27] Zákon České republiky č. 59/2006 Sb., o prevenci a o změně některých souvisejících předpisů, v platném znění
- [28] Zákon České republiky č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a o změně některých zákonů, v platném znění
- [29] Zákon České republiky č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
- [30] Zákon České republiky č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v platném znění
- [31] Zákon České republiky č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, v platném znění
- [32] Zákon České republiky č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- [33] Zákon České republiky č. 254/2001 Sb., zákon o vodách a o změně některých zákonů, v platném znění